

ZORGVULDIGE VEEHOUDERIJ

Mestdialoog: van wanhoop naar fragiel vertrouwen

In drie rondes zaten de Brabantse burgers en boeren bij elkaar aan tafel om te praten over de koers die de ontspoorde Brabantse veehouderij moet varen. Bewoners zijn het zat en boeren trouwens ook. In de Brabantse mestdialoog gaan ze op zoek naar een 'zorgvuldige veehouderij.'

HARRY PERRÉE

In de Bois le Duc-zaal van het Brabantse provinciehuis in Den Bosch zitten drie mannen van middelbare leeftijd aan een hoge tafel te praten over hoe het verder moet met de veehouderij in de provincie Noord-Brabant. Gezondheidsrisico's, overlast, de slechte inkomenspositie van de boeren, milieudruk en de groeiende weerstand onder de bevolking maken dat het anders moet, vinden ze alle drie, maar hoe, dat is nog niet duidelijk. De drie mannen - eentje spreekt namens de provincie, eentje namens de boeren en eentje namens burgers en milieu - luisteren naar elkaar, onderbreken en verbeteren elkaar, maar de sfeer aan tafel blijft vriendschappelijk.

Hoe anders ging het eraan toe bij de start van de door de provincie op touw gezette mestdialoog, die in februari begon in de vier regio's waarin Brabant voor de gelegenheid is opgedeeld, met elk drie rondes. 'Het bleek bij aanvang bijzonder lastig een goede dialoog op gang te brengen tussen boeren en burgers. Er is de afgelopen decennia groot wantrouwen ontstaan en dat leidde tot emotionele intensieve discussies', zo valt te lezen in het verslag van de dialoog. 'Er sprak wanhoop uit van beide kanten.'

Toch is die dialoog hard nodig, want de provincie wil naar een 'zorgvuldige veehouderij' met gesloten kringlopen. "Wij hebben daar nu niet het goede beleid voor", zegt projectmanager Jan Buys van de provincie. "Anne-Marie Spierings, onze gedeputeerde, heeft wel eens gezegd: de veehouderij, dat is people, planet en profit in balans, alleen alle drie op een ontzettend laag niveau." Met de dialoog richt de provincie zich in eerste instantie op aantallen dieren en op mestverwerking. Individuele plannen voor mestverwerking stuiten nu op veel weerstand, aldus Buys. "We moeten kijken hoe we dat in een ander vaarwater krijgen: hoe zit een zorgvuldige veehouderij in een circulaire economie in elkaar en wat is de plek van mestbewerking daarin? Dat gaat ons alleen lukken als we ook sturen op de omvang van de veestapel."

Kantelen

Michiel Visser van de Brabantse Milieufederatie (BMF) stapte "groen in dit dossier", vertelt hij. Visser is de afgelopen jaren bezig geweest met de 'verkeersruut' rond Eindhoven. "Dat heeft jaren strijd gekost en er is nu een paradigmawisseling ingezet waar wij heel erg blij mee zijn. Als het dáár kan, dan wil ik vanuit mijn ervaring hoe je transities kunt bewerkstelligen, ook energie steken in agro en veeteelt. Dit is één van de belangrijke dossiers in Brabant waar een kanteling in moeten worden gebracht." Visser spreekt van "een enorme veront-rusting" in sommige delen van Brabant. "Bewoners zitten in de stank en zijn het vreselijk zat. Die zien dat de omgeving waarin ze zijn opgegroeid in hoog tempo wordt dichtgezet met megastallen. Er zijn mensen die zeggen: zij zitten nu in mijn slaapkamer en in mijn tuin met hun rotzooi en stank."

Een kanteling, daar streeft ook de ZLTO naar. "Laat ik er geen doekjes om winden", zegt programmaleider transitie Hendrik Hoeksema, "heel veel leden van ons hebben aangegeven dat ze het kotsbeu zijn, omdat er inmiddels een ondernemingsklimaat is ontstaan waarin boeren hun vakmanschap niet meer goed kunnen uitoefenen. Dus zij willen ook naar een oplossing

Anders dan de in de idyllische kinderboerderijtaferelen botert het vaak niet meer tussen boer en burger

over de mest en eigenlijk gaat het over de toekomst van de veehouderij.”

Zorgvuldig intensief?

Wat nu een ‘zorgvuldige veehouderij’ is, daar is nog geen consensus over. Buys: “Is dat allemaal high tech, grootschalig of hoort daar ook low tech, grondgebonden en biologisch bij en alle varianten die er tussenin zitten? Tijdens de dialoog kwamen we erachter dat dat onvoldoende uitgediscussieerd is.” Een veehouderij die ‘zorgvuldig intensief’ is, zoals de Commissie Van Doorn in 2011 benoemde, daar kan de BMF in elk geval niet mee leven, laat Visser weten. Je moet andere concepten over extensief omgaan met vee ontwikkelen. De ZLTO gaat het niet in eerste instantie om betere stallen en andere maatregelen, maar om de verhouding met de andere partij. “Daarom zijn wij aan tafel gegaan en wij hebben er ook bewust voor gekozen om geen bestuurders aan tafel te zetten, maar gewoon

boeren, onze leden”, legt Hoeksema uit. “Het gesprek begint niet bij de bestuurders, maar bij die boeren en burgers. Uiteindelijk moet het zo zijn dat onze leden zo ondernemingsgericht zijn dat ze hun problemen met hun omgeving zelf oplossen.”

Winst

Allengs zijn de partijen uit hun schuttersputjes gekomen, zo hebben de drie geconstateerd, en begon er iets te draaien. Buys: “Als het gaat over mestbewerking dacht de achterban van Michiel eerst: ‘Wil ik het hier wel over hebben?’, of: ‘Onzin, er moeten minder beesten komen.’ In de derde ronde kwam er op zijn minst een gesprek over mest en hoe daar mee om te gaan. Als je veehouderij hebt, heb je mest en laten we daar over nadenken. Dat is de winst van de dialoog. In het begin heeft een aantal keren flink geknald. En er zijn emotionele verhalen geweest, bijvoorbeeld van een varkenshoudster die vertelde hoe ze het vak beleefde. Door naar elkaars verhalen te luisteren, dusdanig dat de boodschappen over en weer overkomen, begint er een gesprek op gang te komen.” Ook Visser ziet dat deelnemers vertrouwen hebben in de dialoog, “maar ik merk ook hoe fragiel dat vertrouwen is.” De dialoog is verlengd tot half oktober. Hoeksema wijst op het belang van ‘botsproeven’, die moeten uitwijzen of nieuw beleid, dat GS naar verwachting in december gaat vaststellen naar aanleiding van de mestdialoog, kan werken. “Er zijn een drietal oplossingsrichtingen bedacht om te sturen op dieren met staldering (groei van een stal mag alleen als een andere stal in de buurt verdwijnt, HP) als principe. Wat gaan boeren doen als ze geconfronteerd worden met dat soort regelgeving? Je moet uittesten in de praktijk.” Verwacht hoe dan ook geen wonderen van nieuw beleid, waarschuwt hij. “We werken aan een veehouderij die geen maatschappelijke vraagstukken creëert maar oplost. Daar gaat zeker een generatie overheen.”

Het verslag van de dialoog is te vinden op www.brantse-agrofood2020.nl, via deze (verkorte) link: <http://tinyurl.com/mestdialoogbrabant>.

‘De veehouderij is people, planet en profit in balans’, zei gedeputeerde Spierings eens, ‘alleen alle drie op een ontzettend laag niveau.’

